

۱۴۲۱۵۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گسترش تشیع

از صدر اسلام تا صفویه

مجلد دوم

فاطمه عبداللہ

رقیہ قاہری

انتشارات حبلہ رود

۱۳۹۵

سورشناسه	قاهري، مجيد، ۱۳۵۴-
عنوان و نام پديدآور	گسترش تشيع از صدر اسلام تا صفويه / مجيد قاهري، فاطمه عبداللهي، رقيه قاهري.
مشخصات نشر	سمنان: انتشارات حبله رود، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهري	۱۴۹ص.
شابک	۶-۶۷-۶۶۴۴-۶۰۰-۹۷۸: ۸۵۰۰۰ ريال.
وضعيت فهرست نويسي	فيا
يادداشت	کتابنامه: ص. [۱۴۷]-۱۴۹؛ همچنين به صورت زيرنويس.
موضوع	شيعه -- تاريخ -- از آغاز تا قرن ۹ ق
موضوع	Shi'ah -- History -- To 15th century
شناسه افزوده	عبداللهي، فاطمه، ۱۳۵۸-
شناسه افزوده	قاهري، رقيه، ۱۳۵۱-
رده بندي کنگ	۱۳۹۵ ک ۵۲ ق ۲۲۳۹ BP
رده بندي ديگر	۲۹۷/۵۳:
شماره کتابخانه ملي	۴۲۸۶۵۷۴:

شناسنامه

گسترش تشيع از صدر اسلام تا صفويه
مجيد قاهري؛ فاطمه عبداللهي؛ رقيه قاهري

ناشر: حبله رود

چاپ نخست، ۱۳۹۵

شابک: ۶-۶۷-۶۶۴۴-۶۰۰-۹۷۸

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

صفحه آرايي: محمدتقي رهبري فرد

طرح روي جلد: مرجان شمسي خاني

قيمت: هشت هزار و پانصد تومان

انتشارات حبله رود

سمنان: بلوار ولي عصر (عج)

جنب مسجد آل محمد (ص)

www.hablerood.ir

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۳	فصل اول: سابقه تاریخی تشیع
۵	بخش اول: پیدایش تشیع
۵	واژه شناسی شیعه
۹	شیعه در سخن رسول خدا (ص)
۱۱	شیعیان در دوران ابوبکر (۱۳-۱۱ق)
۱۳	شیعیان در دوران عمر (۲۳-۱۳ق)
۱۴	شیعیان و خلافت عثمان (۲۵-۲۳ق)
۱۵	شیعه در دوران خلافت علی بن ابیطالب (ع) (۴۰-۳۵ق)
۱۸	بخش دوم: مذاهب و فرق شیعه
۱۹	کیسانیه
۱۹	زیدیه
۲۱	واقفیه
۲۱	ناووسیه
۲۱	فطحیه
۲۲	سایر فرق
۲۵	فصل دوم: فقه شیعه از آغاز تا غیبت
۲۷	بخش اول: اصول و مبانی فقه شیعه
۲۷	فقه در اصطلاح فرهنگ اسلامی
۳۰	قرآن
۳۲	سنت
۳۳	اجماع
۳۵	عقل
۳۷	بخش دوم: فقه تشیع از پیدایش تا عصر غیبت
۳۷	تاریخ اجمالی فقه و نگارش فقه شیعی
۳۸	تقسیم کلی ادوار فقه شیعه
۳۹	وضع فقه در عصر صحابه و تابعین
۴۴	امام علی (ع) پیشگام در علم فقه

۴۶	تقدم اصحاب امامان علیه السلام در علم فقه
۵۰	نیاز شیعه به اجتهاد در عصر ائمه
۵۱	دلایل نیازمندی شیعه به اجتهاد در عصر ائمه
۵۸	وضع فقه در میان شیعیان
۶۰	فقها و مجتهدان عصر ائمه (ع)
۶۲	فقهائى اصحاب ائمه (ع)
۶۵	فصل سوم: اوضاع شیعیان از خلافت امویان تا غیبت و مناطق شیعه نشین
۶۷	بخش اول: وضع سیاسى شیعیان
۶۷	شیعیان در زمان معاویه
۶۹	جانشینان معاویه
۷۲	حکومت عباسیان
۷۶	اوضاع شیعیان در دوران عباسیان
۷۷	قیام‌های شیعی
۸۳	بخش دوم: مناطق جغرافیایی شیع نشین
۸۳	منطقه جبل
۸۳	شهر ری
۸۴	خراسان
۸۵	سجستان
۸۵	طبرستان
۸۶	تشیع در لبنان
۸۸	شیعه در مصر
۹۰	شیعه در مغرب
۹۲	فصل چهارم: نقش فقه شیعه در گسترش تشیع از غیبت تا صفویه
۹۴	بخش اول: گسترش تشیع از قرن سوم تا سقوط بغداد
۹۴	الف: دولت‌های شیعی
۹۴	علویان طبرستان
۹۵	فاطمیان
۹۷	آل بویه
۹۹	حمدانیان
۱۰۳	اوضاع شیعه در قرن چهارم هجری
۱۰۵	ب: سیر تحولات و تطورات فقه شیعه و نقش فقها در گسترش تشیع (از قرن ۳ تا ۷)
۱۰۵	نواب خاص امام زمان (ع)

۱۰۷	فقه‌های قرن چهارم هجری
۱۱۷	فقه‌های قرن پنجم هجری
۱۱۹	فقه‌های قرن ششم
۱۲۱	نقش فقها شیعه در گسترش تشیع (قرن ۳ تا ۷)
۱۳۴	بخش دوم: گسترش تشیع از قرن هفتم (مغول) تا دهم (صفویه)
۱۳۴	الف- اوضاع سیاسی شیعیان از قرن ۷ تا ۹
۱۳۴	اوضاع سیاسی شیعیان در قرن هفتم هجری
۱۳۵	اوضاع شیعیان در زمان ایلخانان
۱۳۶	حکومت سربداران
۱۳۷	مرعشیان (۶۰-۱۰۰۵)
۱۳۷	کیانیان (۷۰۰-۹۰۰ ق)
۱۳۷	شیعه در قرن نهم هجری
۱۳۸	ب- سیر تحولات و ملورات شیعه و نقش فقها در گسترش تشیع
۱۳۸	فقه‌های قرن هفتم
۱۴۱	فقه‌های قرن هشتم هجری
۱۴۴	فقه‌های قرن نهم
۱۴۶	نقش فقها در گسترش تشیع (قرن ۷ تا ۱۰)
۱۴۸	فهرست منابع

بی شک تحقیق سه شاخصه مهم عقلانیت، معنویت و عدالت نیاز به پایه‌های تفقه دینی در جامعه و حضور اجتهاد و فقاہت در این عرصه می‌باشد، این سطح از نگرش موجب بارور شدن اذهان، خاصه در مذهب تشیع باعث توسعه کمی و کیفی این مذهب حقه گردیده است.

تاریخ تدرار فتا شیعہ بازگشت آن به عصر امامان شیعہ است و پایان عصر ائمه و شروع غیبت کبری در آن مکان گیری مجامع فقه روایی و منصوص نیز در مذهب تشیع آغاز شده است. دست به این تحول بزرگ کتب شکل گیری مجامع روایی اربعه «الکافی»، «الاستبصار»، «مناہج السالکین» و «التهذیب» به قلم دو دانشمند بزرگ تشیع کلینی و صدوق است آنچه در این مجامع روایی، روایات فقهی از غیر آن تفکیک نشده بود اما تلاش دو محقق از سادات مکتب اهل بیت (ع) بر گردآوری روایات صحیح می‌تواند از شاخص‌های مهم در مجامع حدیثی شیعہ تلقی گردد، امری که باعث شد تا محققین در آشنایی با این مکتب راه را از سایر مذاهب اسلامی طی نکنند همچنین پس از مراجعه به آن به عقلانیت ضمن معنویت در مکتب تشیع پی بردند آن گونه که چنانچه در مقدمه اصول کافی آمده «الکافی» کاف لأمه» در این مبنا مباحث فقهی در ابتدا به گونه بیان حدیث بود اما در ادامه شمس الدین محمد بن مکی عاملی (شهید اول) نخستین فقیه شیعہ بود که با نوشتن و تقریر کتب متعدد در زمینه فقه ضمن به وجود آوردن فقه نیمه استدلالی، آن را از فقه عامه نیز مستقل معرفی نمود، بعدها این مسلک در مکتب فقه‌های امامیه ادامه یافت و با جلسات مناظره و علمی فقه‌های دو مکتب شیعہ و سنی موجبات گسترش مکتب شیعہ را به وجود آورد

آن گونه که درخشش فقه‌های شیعه نقش بسزای خود را در گستره تاریخ زبانزد دانشمندان هر عصر نمایان کرده است.

شهید اول همه فقه را به چهار قطب تقسیم می‌کند تا یک قطب آن سیاست است و ی در تلاش‌های فقهی‌اش حدود و قضا و حکومت در بین مردم در عصر غیبت را توسط فقه‌های واجد شرایط واجب نموده تا زمینه‌های مراجعت مردم به ایشان را نیز فراهم کند. پس از ایشان شاگردش فاضل مقداد و دیگران این مراحل را در فقه شیعه ادامه دادند، تا عصر صفویه که زمینه حضور گسترده روحانیت و فقها در سیاست نیز فراهم شد.

برخی زمینه‌ها را، تئویت در گسترش فقهی و چالش‌های رو برو عبارتند از:

- آماده سازی مردم در بساط زمان، توسط فقها

- امید به ظهور تشکیل حکم - دینی

- ارباب و فشار حاکمیت بر فقها

- پاسخ گویی به شبهات درون دینی و برو دینی

- مبارزه با نگرش‌های منفی در هر عصر

این موارد به گونه‌ای بود که فقها را هم تا قدری درگیر مسائل کلامی نموده بود که بعد از گذر از این پیچش توسط بزرگانی چون صدوق، کلینی، مفید، سید رضی، سیدمرتضی، شیخ طوسی و دیگران... حرکت‌های عمیق، شیعه را به وجود آورد که بعدها مقارن با عصر صفوی مجلسی، محقق، ثانی، خواجه نصیر الدین طوسی، علامه حلی و دیگران، گام‌های اقتدار تشیع در گستره تلاش‌های بی‌وقفه فقها با دیدگاه فقهی شیعه به وجود آمد. باشد که این قلیل از گوشه فقه تشیع ما را مهیای ورود به مباحث در ادامه مطلب نماید